

ням російської пропаганди в медіа та менталітетом місцевих громадян, які майже нічого не знають про Україну та споглядають за війною крізь призму проросійського медіа-дискурсу, що закріпився там ще з радянських часів.

Незапровадження санкцій проти РФ з боку країн Глобального Півдня є проблемою для України, адже агресор посилює свої зв'язки з цими державами, особливо у сфері економіки, що дає йому змогу справлятися із тиском західних санкцій і продовжувати вести бойові дії. Отже, Україні варто більш інтенсивно розвивати партнерство та розбудовувати політичний діалог із державами Глобального Півдня. Одним з інструментів, який цьому сприятиме, може бути підтримка проукраїнських медіаресурсів у цьому регіоні, яка допоможе посунути позиції російської пропаганди та зруйнувати усталені стереотипи про імперіалізм Заходу та маріонеткову Україну як засіб чинення тиску на багатостраждальну Росію. Роль Глобального Півдня в міжнародних відносинах зростає, тому Україна має пристосовуватись до зовнішніх трансформацій і проводити більш різносторонню та гнучку зовнішню політику щодо цих країн.

Джерела та література

1. Марциновський М. Новий рух неприєднання: чому Україна не має успіху в боротьбі за підтримку Глобального Півдня? *Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва*. 18.04.2023. URL: <https://cutt.ly/Neu61GrH>
2. Сорокін А. Рух неприєднання. Чому Глобальний Південь обирає нейтралітет у російсько-українській війні? *Заборона*. 28.06.2023. URL: <https://cutt.ly/zeu60UYP>
3. Liik K. From Russia with love: How Moscow courts the global south. *ECFR*. 21.12.2023. URL: <https://cutt.ly/feu62a0k>
4. Seshadri C. Western Sanctions on Russia and the Global South's Stance. *Royal United Services Institute*. 23.11.2023. URL: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/western-sanctions-russia-and-global-souths-stance>

Паламарчук Юлія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ПОЛІТИКИ КНР: МОСКОВСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Ключові слова: Україна, українсько-китайські відносини, Кремлівський режим.

Keywords: Ukraine, Ukraine-China relations, Kremlin regime.

Українсько-китайські відносини завжди були важким питанням і для України, і для КНР. З одного боку, стратегічне партнерство з Україною дає можливість розширити китайську зону впливу на території Європи, й з іншого боку активні українсько-китайські відносини часто ставлять під питання поглиблення відносин КНР з Кремлем. Це можна спостерігати в питаннях позицій КНР спочатку щодо окупації Кримського півострову у 2014 р., а надалі щодо повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України, тобто в обох випадках КНР не намагалася виділити РФ як агресора.

Продовжуючи розкриття цієї теми, треба згадати, що двосторонні дипломатичні відносини між Україною та Китайською Народною Республікою були вста-

новлені у 1992 році, коли майже одразу Україна заявила про свою відданість політиці КНР, а саме так званої політики «одного Китаю». Варто зазначити, що обміни візитами глав держав вперше відбулися у 2011 та 2013 роках. Під час візиту Сі Цзіньпіня в Україну у червні 2011 року було підписано так звану «Спільну декларацію про встановлення і розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною і Китайською Народною Республікою». Державний візит Президента України у грудні 2013 року ознаменувався підписанням «Договору про дружбу і співробітництво між Україною і Китайською Народною Республікою», «Спільної декларації про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства між Україною і Китайською Народною Республікою» та «Програми розвитку відносин стратегічного партнерства між Україною і Китайською Народною Республікою на 2014–2018 роки» [5]. У жовтні 2014 року Міністр закордонних справ України Павло Клімкін провів зустріч з Міністром закордонних справ Китаю Ван І на полях Міланського саміту АСЕМ [5]. У січні 2015 року відбулася зустріч Президента України Петра Порошенка з Прем'єр-міністром КНР Лі Кецяном у межах Всесвітнього економічного форуму в Давосі.

Як було згадано раніше, з 2014 року після окупації Криму, поширення «зелених» чоловічків на території Донбасу та розповсюдження московської агресії у 2022 році поставлено під питання «дружні» українсько-китайські відносини. З одного боку, КНР обережно ставиться до революційних подій, і тому у 2014–2016 роках активно показувала свою нібито «засуджуючу позицію» щодо подій на Донбасі [6]. Водночас Пекін також не міг осудити дії Кремля, який продемонстрував відкриту агресію та знехтував нормами міжнародного права і принципом територіальної цілісності, анексувавши Крим і розпочавши війну на Сході України у 2014 році. Як і очікувалося, з початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України в 2022 році режим Сі зайняв позицію «миротворця», тобто з одного боку, відбувалося нібито засудження звірств війни на території України із закликами до встановлення миру, а з іншого боку, – непряма підтримка путінського режиму військово-гуманітарною допомогою та засудженням санкцій з обходом їх [3]. Треба вказати, що засудження РФ як агресора у війні в Україні не входить до китайської зони інтересів: по-перше, через небажання втратити найбільшого союзника серед недемократичних режимів, тобто РФ; по-друге, через втрату найбільшого союзника в Азійській частині зони китайського впливу, що може призвести до небажаного поширення американської зони впливу на Азію (прикладом є питання з Тайванем, де на перетині американської та китайської зон впливу виникає поки що інформаційно-гібридне протистояння); по-третє, пряме засудження РФ та підтримка України з можливим програшом кремлівського режиму на полі війни може призвести до ще швидшого поширення демократії в Азії, що є фатальним для режиму Сі [4].

Тому треба також згадати й про китайсько-кремлівські відносини в розрізі подій війни в Україні. Кремлівський режим регулярно зображує Китай як головного партнера, вони підкреслюють дружні особисті зв'язки китайського лідера Сі Цзіньпіня з президентом Росії Путіним, а також гармонію ідеології та національних інтересів між Росією і Китаєм. У своєму виступі на засіданні Східного економічного форуму у вересні 2023 року ватажок Кремля підкреслив «вражаю-

чі» масштаби офіційної китайсько-російської взаємодії. За словами московської верхівки, уряди двох країн прагнуть розуміти і реагувати на занепокоєння один одного з важливих питань на різних рівнях. Також треба зазначити, що китайська влада, незважаючи на опір внутрішніх постачальників, відкрила вугільну галузь країни для російських постачальників.

Щодо економічно-військової співпраці потрібно зазначити, що географічна близькість Москви до Китаю, який знаходиться в критично важливому місці між Азією і Європою, також посилює їх економічне партнерство. Тисячі економічних санкцій, які західні уряди наклали на Росію за останні роки, особливо прискорили китайсько-російську торгівлю. Як частка, так і обсяг торгівлі Кремля з КНР різко зросли після повномасштабного вторгнення Москви в Україну в лютому 2022 року. У 2023 році двостороння торгівля досягла рекордного рівня. За даними російських джерел, її загальний обсяг становить \$227,7 млрд [1]. Закупівлі армією Китаю російської зброї і оборонних технологій відновилися після попереднього спаду, а російсько-китайські військові навчання, особисті обміни та інші форми співпраці почастишали і розширилися за обсягом, охопивши нові функціональні і географічні сфери. У квітні 2023 року, невдовзі після свого призначення на посаду нового міністра національної оборони Китаю, генерал Лі Шанфу зустрівся зі своїм російським колегою Сергієм Шойгу в Москві. Лі підтвердив, що обравши Москву місцем свого першого офіційного візиту на посаді нового міністра оборони Китаю, він демонструє світу, що китайсько-російські зв'язки міцні як ніколи. До того ж Лі підкреслив, що оборонні відносини між двома країнами продовжуватимуть розвиватися на основі наявних угод і досягнуть подальшого прогресу. Відразу після заміни Лі в грудні новий міністр оборони КНР Дун Цзюнь сказав Шойгу, що їх збройні сили мають підняти свої зв'язки «на вищий рівень» [2].

Підводячи підсумки, треба сказати, що по-перше, українсько-китайські відносини й надалі залишаються складними та невизначеними не лише через повномасштабне вторгнення, а й через протистояння КНР зі США; по-друге, незважаючи на події 2014 та 2022 року, ставлення режиму Сі до ситуації в Україні не змінилося, тобто з одного боку, КНР і надалі намагається показувати свою миротворчу роль у московському вторгненні РФ до України, а з іншого боку, – надалі продовжує непрямо підтримувати кремлівський режим у війні; по-третє, внаслідок розгляду літератури було з'ясовано, що КНР і надалі продовжує зміцнювати російсько-китайські відносини, на відміну від українсько-китайських.

Джерела та література

1. Мелекесцев К. І. Про трактування інформаційної війни: від технічно-кібернетичної до історико-психологічної парадигми. *Південний архів (історичні науки): збірник наукових праць*. Вип. XXXVIII. Херсон: ХДУ, 2022. С. 62–68. Категорія Б. DOI: 10.32999/ksu2786-5118/2022-38-8.
2. Як Китай став головним постачальником Росії компонентів для зброї. *Економічна правда*. 27 квітня 2023 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/weeklycharts/2023/04/27/699521/>
3. Bachulska A., Leonard M. China and Ukraine: The Chinese debate about Russia's war and its meaning for the world. *European Council on Foreign Relations*. 11 липня 2023 р. URL: <https://>

ecfr.eu/publication/china-and-ukraine-the-chinese-debate-about-russias-war-and-its-meaning-for-the-world/

4. Gerasymchuk S., Poita Y. Ukraine-China after 2014: a new chapter in the relationship Opportunities and prospects, obstacles and risks. *Рада зовнішньої політики «Українська призма»*. URL: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2018/09/Ukraine-China-2014.pdf>

5. Foreign policy audit: Ukraine-China / A. Goncharuk, E. Hobova, V. Kiktenko, A. Koval, S. Koshovy. *New Europe*. 2016. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Audyt-zovnishnoyi-polityky_Ukr_Kytaj_eng_inet.pdf

6. Weitz R. A View from Russia on Sino-Russian Relations in 2023–24. *The Asian Forum*. 7 березня 2024 р. URL: <https://theasanforum.org/a-view-from-russia-on-sino-russian-relations-in-2023-24/>

Арсенюк Маргарита

Запорізький національний університет

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯПОНІЇ ТА КИТАЮ: ІСТОРИЧНА ПЕРСПЕКТИВА ТА СУЧАСНІСТЬ

Ключові слова: *культурна дипломатія, політика м'якої сили, імідж держави.*

Keywords: *cultural diplomacy, soft power policy, state image.*

Актуальність дослідження відносин культурної дипломатії Японії та Китаю обумовлена не лише багатою історичною перспективою взаємодії обох держав, але й сучасними глобальними викликами та проблемами. В умовах глобалізаційного розвитку та збільшення міжнародних контактів дослідження культурної дипломатії цих країн виступає ключовим фактором для розуміння політичної комунікації в культурному аспекті.

Мета дослідження полягає в аналізі еволюції культурної дипломатії між Японією та Китаєм на тлі політичних і економічних умов, що змінюються. Вивчення цієї теми допоможе виявити ефективні стратегії, що сприяють зміцненню взаєморозуміння та покращенню відносин між двома державами. Також для подальшого аналізу цієї теми важливо визначити актуальні тренди у сфері культурної дипломатії сьогодення.

Вказана тема дослідження привернула увагу багатьох науковців, серед них Акіо Такахара, Харуко Сато, Таро Асо, Лю Цзинзай та інші.

Отже, якщо прослідкувати історичний розвиток культурного взаємообміну, можна зазначити, що обидві країни вже століттями впливають одна на одну, діляться та взаємно обмінюються культурними здобутками. Ще з епохи Давнього Китаю та формування Японської імперії обидві держави взаємодіяли у сфері мистецтва, філософії та релігії і роблять це до сьогодні. Наприклад, деякі стародавні джерела зазначають, що Японія здавна була частиною рисівничої та металообробної цивілізації Східної Азії [1]. Наприкінці XIX століття з модернізацією Японії та її відкриттям для світу зріс вплив Заходу, але китайський вплив все ще залишався. Після Другої світової війни відновлення відносин супроводжувалося активним використанням культурної дипломатії для пом'якшення напруги [1].

У японській зовнішній політиці культурна дипломатія та культурний обмін зазнали важливих змін після того, як у 1972 році було засновано Японський фонд,